

Michał Piekarski

Funkcjonowanie systemu jednostek antyterrorystycznych Policji a ewolucja sytuacji zakładniczych

Celem niniejszej pracy jest przedstawienie problemu funkcjonowania jednostek antyterrorystycznych Policji w kontekście ewolucji zjawiska sytuacji zakładniczych. W jej pierwszej części zostaną zdefiniowane i scharakteryzowane same sytuacje zakładnicze, w drugiej zaś, zostanie omówiony funkcjonujący obecnie system jednostek antyterrorystycznych Policji. Podsumowaniem pracy będzie analiza dotychczasowych doświadczeń w zakresie przygotowania tych jednostek do rozwiązywania sytuacji zakładniczych.

. Praca ograniczy się jedynie do wskazania problemów związanych z działaniami na obszarze Polski, oraz jedynie do aspektów związanych z rozwiązaniem sytuacji zakładniczej w drodze szturmowej, pomijając - z powodu limitu objętości - aspekty związane z działaniami np. negocjatorów oraz innych struktur policyjnych, innych niż jednostki określane w Polsce jako antyterrorystyczne.

Pierwszym aspektem definicyjnym jest wprowadzenie kategorii zagrożenia o charakterze terrorystycznym. Jest to istotny aspekt ponieważ większość definicji terroryzmu określa te akty jako akty natury politycznej¹ powiązanych z aspektem używania przemocy i strachu, co może odnosić się do szeregu różnych działań natury politycznej, a wykorzystujących przemoc i strach.

Należy pamiętać jednakże o tym, że narzędzia typowe dla terrorystów (branie zakładników, zamachy bombowe, ataki przy użyciu broni palnej) są także stosowane przez zorganizowane grupy przestępcze, działające dla zysku, oraz że często działania natury politycznej oraz kryminalnej nakładają się na siebie, na przykład

¹ Np. definicje używane przez amerykański Departament Obrony oraz Federalne Biuro Śledcze, znana definicja Schmidta i Jongmana. Zob *Handbook : a Military Guide to Terrorism in the Twenty – First Century* Ft. Leavenworth 2003 pp. 12-13 Bartosz Bolechów *Terroryzm w świecie podwubiegunowym* Toruń 2002 str. 31-38

aktywność przestępcza (handel narkotykami, porwania, rabunki) kolumbijskich², włoskich³ lub północnoirlandzkich⁴ ugrupowań terrorystycznych mająca na celu gromadzenie środków na działalność terrorystyczną oraz działania grup przestępczych mające na celu wymuszenie na władzach państwowych określonych zachowań, ułatwiających działalność przestępczą (casus włoskiej Cosa Nostra oraz kolumbijskich karteli narkotykowych)⁵.

Dlatego też, dla celów niniejszej pracy, proponuje się wykorzystać kategorię **zagrożenia o charakterze terrorystycznym** oznaczającego sytuacje w których sprawcy określonego czynu, czy też już zaistniałego, czy planowanego, niezależnie od kierujących nimi motywów, posługują się metodami działania typowymi dla terrorystów. *W szczególności są to : branie zakładnika lub zakładników, opanowywanie obiektów stałych (budynki) lub ruchomych (statki wodne lub powietrzne, pociągi, pojazdy samochodowe), podkładanie bomb, a także zamach na obiekt lub osoby z użyciem broni palnej lub urządzeń wybuchowych*⁶.

Taka interpretacja zagrożeń zdecydowanie, zdaniem autora, ułatwia analizowanie zagadnienia sytuacji zakładniczych. Wobec tego w tym momencie, celowe wydaje się zdefiniowanie tego rodzaju incydentów.

Sytuacja zakładnicza odnosi się do sytuacji w której osoba lub osoby są przetrzymywane przez sprawcę lub sprawców wbrew swojej woli, sprawcy stawiają określone żądania, adresowane do podmiotów zdolnych je spełnić (administracja, policja, organizacje międzynarodowe, osoby prawne i fizyczne – np. rodziny zakładników). Spełnienie lub niespełnienie tych żądań warunkuje wolność, zdrowie i życie zakładników.

Sytuacje zakładnicze można podzielić na szereg kategorii. Po pierwsze możemy wyróżnić formy sytuacji zakładniczych, jakimi są uprowadzenie osoby (kidnapping),

² T.Archem *Wojna kokainowa* Militarny magazyn Specjalny (MMS) Komandos 9/2001

³ J.Tomasiewicz *Krwawi wojownicy* MMS Komandos 6/2000 i 7-8/2000

⁴ K.Rekawek *Irlandzka Armia Kryminalnej Przedsiębiorczości*

http://www.specops.com.pl/CSiPS/artykuly_CSiPS/IRLANDZKA%20ARMIA%20KRYMINALNEJ%20PRZEDSIĘBIORCZOŚCI.doc 25.09.2007

⁵ W obydwu przypadkach, zorganizowane grupy przestępcze usiłowały poprzez falę zamachów terrorystycznych wymusić na władzach odstąpienie od szczególnie dotkliwych dla nich rozwiązań prawnych (w przypadku kolumbijskim ekstradycja „baronów narkotykowych” do USA, w przypadku włoskim instytucja świadka koronnego tzw. „skruszonych”).

⁶ M. Piekarski „System jednostek taktycznych i kontrterrorystycznych w Polsce

http://www.specops.com.pl/taktyka_czarna/walka_z_terrorem/Michal_Piekarski/at_system_in_poland/at_system_in_poland.htm z dnia 20.05.2007

uprowadzenie środka transportu (hijacking) oraz opanowanie obiektu stałego (barricade situation)⁷. Jest to najprostsza możliwa klasyfikacja, jednakże nie uwzględnia ona bardziej złożonych przypadków i utrudnia dalszą typologię, jako że nie wskazuje ona np. na liczbę sprawców, zakładników, ich sposób zachowania, i inne istotne fakty, bardziej pozostawia ona miejsce na pewne ogólne scenariusze i wzory zachowań⁸. Na przykład, uprowadzenie samolotu TWA 847 do Bejrutu było początkowo uprowadzeniem środka transportu, następnie już można się spierać czy był to kidnaping, czy może opanowanie obiektu stałego, w tym przypadku bezpiecznych miejsc w Bejrucie kontrolowanych przez milicję szyickie⁹. Podobnie sytuacja w której policja przystępuje do oblężenia lub szturmu miejsca przetrzymywania osoby uprowadzonej – czy jest to jeszcze kidnaping, czy już „barricade situation”?

Proponuje się wobec tego wprowadzić kategorie określające zakres i charakter sytuacji zakładniczej.

Pierwszą jest **rozmiar** sytuacji zakładniczej , czyli liczba osób będących zakładnikami, co określa także liczbę sprawców, z racji fizycznych możliwości kontroli zakładników. W odniesieniu do rozmiaru można wydzielić sytuacje zakładnicze : małe – poniżej 10 zakładników, średnie – od 10 do 100 i duże - powyżej 100.

Drugą kategorią jest **intensywność**. Obejmuje ona dynamikę działania i zagrożenie jakie stwarzają sprawcy. Wysoka intensywność oznacza silne uzbrojonych (w broń maszynową, wyborową, granatniki, ładunki wybuchowe oraz broń masowego rażenia) i zdeterminowanych (działających brutalnie, gotowych do własnej śmierci także samobójczej). Średnia intensywność oznacza uzbrojenie w broń palną , granaty i determinację wystarczającą do podjęcia walki w razie potrzeby. Niska intensywność to sprawca lub sprawcy uzbrojeni słabo i działający z ograniczoną determinacją, najczęściej pod wpływem impulsu.

W takiej klasyfikacji wzięcie zakładnika w budynku Telewizji Polskiej we wrześniu 2003 roku jest małą sytuacją zakładniczą o niskiej intensywności (jeden zakładnik i pojedynczy sprawca cechujący się słabą determinacją). Zamach na teatr na

⁷ M.Piekarski *Strategia i taktyka terrorystów*

http://www.specops.com.pl/taktyka_czarna/walka_z_terrorem/Michal_Piekarski/terrorist_tactics/terrorist_tactics.htm 25.09.2007

⁸ Carlos M. Perez *Anatomy of a rescue : What makes hostage rescue operation successful?* Monterey, USA 2004, ps 8-9.

⁹ A.Raguszewski *Terror na pokładzie MMS Komandos 5/97*

Dubrowce w październiku 2002 roku jest zaś dużą sytuacją zakładniczą o wysokiej intensywności. Typowym przykładem średniej sytuacji zakładniczej o średniej intensywności jest zaś opanowanie ambasady Iranu w Londynie w 1980 roku.

Należy poruszyć także jeden istotny aspekt. Otóż wiele sytuacji, czy to podczas zamachów terrorystycznych, czy operacji przeciwterrorystycznych, przypomina sytuacje zakładnicze, także z tego powodu, że mogą bardzo szybko w ową sytuację się zmienić. Wobec tego celowe jest stworzenie kategorii **sytuacji potencjalnie zakładniczej** które to sytuacje obejmują sytuacje konfrontacji pomiędzy terrorystami a funkcjonariuszami służb państwowych, kiedy to istnieje wysokie prawdopodobieństwo, że w obliczu niekorzystnej sytuacji taktycznej, zdecydują się oni na wzięcie zakładników, spośród osób postronnych, funkcjonariuszy lub wręcz osób dotychczas z nimi współpracujących. W takich sytuacjach, o ile prawdopodobieństwo niekorzystnego rozwoju sytuacji jest duże (zdeterminowani, uzbrojeni sprawcy, sytuacje typu „active shooter”¹⁰) należy do nich podchodzić tak jakby były to faktyczne sytuacje zakładnicze.

Ewolucja sytuacji zakładniczych, musi być rozpatrywana przez pryzmat zmian jakie następują w terroryźmie i przestępczości zorganizowanej. Terroryzm, po roku 1990 stał się zjawiskiem wyraźnie zdominowanym przez ruchy religijne (o charakterze fundamentalistycznym). Zorganizowana przestępczość z kolei cechuje się coraz większym stopniem umiędzynarodowienia, także upolitycznienia, oraz coraz większym dostępem do środków przemocy i wolą ich używania. Zarówno terroryzm jak i przestępczość zorganizowana w dużym stopniu wykorzystują skutki kryzysu państwa jako aktora politycznego i dysponenta siły.

Zgodnie z danymi Memorial Institute for the Prevention of Terrorism Terrorism Knowledge Database¹¹, pomiędzy 1 stycznia 1990 roku a 28 września 2007 roku, na świecie odnotowano 64 przypadki uprowadzenia środków transportu, 87 przypadków z kategorii „barricade/hostage” i aż 1824 uprowadzenia osób¹². Dla porównania warto

¹⁰ Chodzi o sytuacje w których uzbrojony sprawca prowadzi ogień z broni palnej do przypadkowych lub mniej przypadkowych osób, w miejscach publicznych lub łatwo dostępnych dla sprawcy (szkoła, miejsce pracy itp.) z zamiarem zabicia jak największej liczby osób, najczęściej z irracjonalnych motywów (lecz działając względnie racjonalnie).

¹¹ <http://www.tkb.org/Home.jsp>

¹² <http://www.tkb.org/IncidentTacticModule.jsp?startDate=01%2F01%2F1990&endDate=09%2F28%2F2007&domInt=0&suiInt=0&filter=0&detail=0&info=&info1=&imageField.x=79&imageField.y=8&imageField=filter+results&pagemode=tactic&pagemode=tactic> 28.09.2007. należy zwrócić uwagę, że część przypadków spełniających definicję użytą w niniejszej pracy, znajduje się w owej bazie danych w innych kategoriach,

dodać, że w całym okresie objętym przez tą bazę danych, czyli od pierwszego stycznia 1968 roku, odnotowano 230 przypadków uprowadzeń środków transportu, 210 sytuacji zakładniczych w obiektach stałych i 2307 przypadków kidnapingu¹³.

Jednoznacznie widać, że zjawisko sytuacji zakładniczych nie wygasa, ale ewoluuje, zwłaszcza że po 1990 roku dramatycznie wzrosła liczba przypadków uprowadzenia osób. W ciągu ostatnich lat, trend ten dociera także do Polski.

Należy wobec tego, celowe jest wskazanie dalszych trendów w tej kategorii zamachów. Cele zamachów nie zmieniają się w swojej najbardziej rudymenarnej warstwie. Są dwa podstawowe cele dla których bierze się zakładników. Po pierwsze jest to wymuszenie : ustępstw politycznych, zwolnienia więźniów, pieniędzy, bezpiecznej drogi ucieczki. Po drugie jest to chęć skoncentrowania na sobie uwagi mediów i opinii publicznej, poprzez znacznie większe możliwości wpływania na nie, niż w przypadku innych form zamachów, gdyż media są wówczas obecne jeszcze w trakcie zamachu a sprawcy mogą kształtować na bieżąco swój medialny wizerunek , natomiast w innych przypadkach media jedynie zdają relację z aktu już dokonanego. Istotną zmianą w tym aspekcie jest jednak możliwość wykorzystania uwagi mediów dla dokonania spektakularnego aktu egzekucji zakładników, przez co sprawcy uzyskują z przyczyn wspomnianych powyżej, dodatkowy, silny – bo relacjonowany w czasie rzeczywistym – przekaz propagandowy. Bardziej istotną zmianą jest tutaj dążenie do zniwelowania przewagi jaką nad sprawcami zdążyły osiągnąć jednostki przeznaczone do ratowania zakładników pod względem taktyki, wyszkolenia i wyposażenia, które w ciągu lat zdołały rozwiązać bardzo wiele sytuacji zakładniczych.

Sprawcy wobec tego będą dążyć po pierwsze do wywołania sytuacji niemożliwej lub skrajnie trudnej do rozwiązania siłowego, poprzez atakowanie obiektów trudnych do odbicia – na przykład statków i morskich platform wiertniczych. Kategoria trudnych do odbicia obiektów nie ogranicza się jedynie do celów morskich. Są to także trudno dostępne budynki – czy to z racji położenia, czy taktycznych możliwości podejścia, ale również obiekty w których znajdują się potencjalnie niebezpieczne substancje (szpitale, instalacje jądrowe, laboratoria i fabryki chemiczne) które mogą zostać uwolnione w toku walki i spowodować pożar lub skażenie. Również bardzo

zwłaszcza „ataki niekonwencjonalne”.

¹³ <http://www.tkb.org/IncidentTacticModule.jsp?startDate=01%2F01%2F1968&endDate=09%2F28%2F2007&domInt=0&suiInt=0&filter=0&detail=0&info=&info1=&imageField.x=0&imageField.y=0&imageField=filter+results&pagemode=tactic&pagemode=tactic> 28.09.2007.

trudne są sytuacje w których zakładnikami są dzieci, ale także osoby dorosłe, ale w dużej ilości.

Po drugie, możliwe jest dążenie do wypracowania równowagi lub przewagi na wypadek szturmu. Obejmuje to zarówno taktykę, jak i uzbrojenie i wyposażenie. Postęp techniczny oznacza nowe rodzaje uzbrojenia, które zwiększają siłę ognia terrorystów, na przykład nowe naboje i pociski zdolne przebijać większość lekkich kamizelek balistycznych, czy broń wyborowa. Względnie łatwo dostępna jest broń maszynowa, granatniki, w tym przeciwpancerne. Rozwój techniki w zakresie elektroniki i łączności sprawia, że wykorzystanie nawet komercyjnych produktów w celu łączności i rozpoznania jest coraz prostsze. Wobec tego sprawcy mogą skutecznie zablokować próby szturmu (zwłaszcza jeśli uzyskają kontrolę nie nad obiektem, ale nad obszarem – na przykład ogniem strzelców wyborowych, czy blokując możliwe drogi podejścia improwizowanymi ładunkami wybuchowymi. Mogą także zastosować szereg innych środków, dla odparcia szturmu ewentualnie spowodowania jak największych strat wśród szturmujących oraz zakładników, co w dużej mierze zależy od determinacji, wyszkolenia i taktyki terrorystów. Należy pamiętać, że z uwagi na względnie niewielką liczbę terrorystów i ich potencjał, przewaga taktyczna będzie chwilowa, i będą oni musieli ją umocnić innymi sposobami, na przykład manewrem, lub oddziaływaniem psychologicznym – propagandowym.

Rozwiązywanie sytuacji zakładniczych należy do najtrudniejszych rodzajów działań prowadzonych przez siły policyjne. Wobec priorytetu jakim jest bezpieczeństwo zakładników, musi zostać wykorzystany szereg specjalistycznych możliwości jakimi dysponują wyłącznie wyspecjalizowane struktury, zarówno w zakresie taktyki, wyszkolenia, potencjału ludzkiego, wyposażenia i uzbrojenia. **Jedynie pododdział specjalny, dysponujący odpowiednimi możliwościami z wyżej wymienionych zakresów jest w stanie rozwiązać sytuację zakładniczą.**

W Polsce, możliwości te posiadają w pierwszym rzędzie pododdziały antyterrorystyczne Policji, czyli Biuro Operacji Antyterrorystycznych Komendy Głównej Policji (BOA KGP), Samodzielne Pododdziały Antyterrorystyczne Policji (SPAP) i Sekcje Antyterrorystyczne (SAT). Po pierwsze jednostki te są duże : BOA

liczy prawie 200 osób , z czego większość w grupach bojowych¹⁴, SPAP-y po 55 osób a SAT około 30. Po drugie jednostki te są rozmieszczone na obszarze całego kraju, co zapewnia w miarę szybkie dotarcie do miejsca incydentu. Po trzecie dysponują one w większości odpowiednim wyposażeniem i uzbrojeniem do prowadzenia tego typu działań. Po piąte mają one znaczne doświadczenie bojowe w tym także w sytuacjach zakładniczych.

Uwzględniając obecny stan tych jednostek w zakresie szkolenia, wyposażenia oraz wnioski wynikające z dotychczasowych ich działań, można stwierdzić , że są one zdolne reagować w sytuacjach zakładniczych o małym i średnim rozmiarze, oraz o niskim i średnim poziomie intensywności, jednakże nawet w takich sytuacjach mogą one napotkać na istotne przeszkody.

Przeszkodami w skutecznym rozwiązywaniu sytuacji zakładniczych mogą być.

- Różnice w taktyce stosowanej przez poszczególne jednostki, co poważnie utrudnia rozwiązywanie sytuacji o dużym rozmiarze, wymagających współdziałania kilku jednostek. Zanikły również wspólne , centralnie organizowane szkolenia dla wszystkich jednostek AT, gros szkoleń organizowana jest na szczeblu wojewódzkich SPAP. Część jednostek nie posiada elementarnego własnego zaplecza szkoleniowego, np. strzelnic i musi korzystać z obiektów innych służb.
- Część nagłaśnianych medialnie przedsięwzięć miała charakter bardziej pokazu a nie szkoleń np. cykl ćwiczeń w Warszawie w latach 2003-2005 na obiektach takich jak metro, samolot ATR-72 i Dworzec Gdański oraz ćwiczenia zorganizowane na Pomorzu, na promach pasażerskich w roku 2006. Może to grozić niezrozumieniem – zwłaszcza na wyższych szczeblach kierowania – faktycznego stanu przygotowania jednostek.
- Niedostateczne wyposażenie i uzbrojenie, co oznacza , że w sytuacjach o dużej intensywności , terroryści mogą dysponować lepszym uzbrojeniem niż policjanci , którzy mogą nie być w stanie wykorzystać części swojego uzbrojenia (broń wyborowa, broń wytłumiona, której nie wolno użyć w obecnych realiach prawnych).

¹⁴ I.Chloupek *Zarząd Operacji Antyterrorystycznych Broń i Amunicja (BiA) 02/2005*

- Problemy w sprawnym i zgodnym z zasadami działania tego typu jednostek wypracowywaniu decyzji przez struktury dowodzące działaniami Policji, co w spektakularny sposób było widoczne w Magdalence, ale wielokrotnie w innych przypadkach. Istniejące procedury są niespójne, niepełne i nie gwarantują odpowiedniego kierowania działaniami¹⁵
- Mnogość jednostek w Policji i innych służbach innych niż policyjne AT, może sprawić, że do działań zostaną użyte jednostki nie przygotowane do tych działań, a jednostki pod względem przygotowania najwłaściwsze – zostaną pominięte¹⁶.
- Brak odpowiedniej liczby środków transportu lotniczego, co utrudnia przemieszczanie sił wzmocnienia z odleglejszych rejonów do miejsca kryzysu, co jest szczególnie problematyczne dla jednostki centralnej, oraz ograniczone siły zdolne do prowadzenia operacji na morzu (jedynie ZOA i SPAP-y z Gdańska i Szczecina szkolą się w tym kierunku).
- Problemy z utrzymaniem niezbędnego stanu osobowego, wynikające z niskich wynagrodzeń w tego typu pododdziałach, braku pewności odnośnie stabilizacji zawodowej (często zmieniane koncepcje reformy pododdziałów AT¹⁷) przy konkurencyjnej finansowo ofercie sektora cywilnego w Polsce i za granicą.

Jednocześnie, głównie z oddolnej inicjatywy poszczególnych pododdziałów, organizowane są szkolenia i ćwiczenia, mające realną wartość praktyczną i w istotny sposób wskazujące na możliwe skuteczne wykorzystanie istniejącego potencjału. Wśród nich na szczególną uwagę zasługują przedsięwzięcia podejmowane z inicjatywy wrocławskiego SPAP. Pododdział ten, będący bardzo doświadczoną jednostką, mającą na koncie między innymi sytuację zakładniczą w jeleniogórskim sądzie w 2000 roku¹⁸. Jednostka ta w latach 2004 – 2005 zorganizowała zajęcia

¹⁵ Zob. Zarządzenie nr Komendanta Głównego Policji z dnia 31.12.2004 w sprawie wprowadzenia w Policji procedur reagowania w sytuacjach kryzysowych i załącznik do niego, Zarządzenie nr.18 Komendanta Głównego Policji z dnia 28 listopada 2000 roku w sprawie metod i form wykonywania zadań Policji w przypadkach zagrożenia życia i zdrowia ludzi albo ich mienia albo bezpieczeństwa i porządku publicznego.

¹⁶ Zob. P.Kacák Kominiarze i Specgrupę każdy ma „Policja 997” 08/2006

¹⁷ P.Kacák Pomysł na AT „Policja 997” 07/2006

¹⁸ 13 marca 2000 roku podczas rozprawy, dwaj oskarżeni członkowie zorganizowanej grupy przestępczej, posługując się bronią dostarczoną przez jednego z obrońców, wzięli zakładników na sali sądowej a następnie usiłowali wraz z nimi opuścić budynek sądu. Znajdujący się w składzie konwoju antyterrorystów uniemożliwili przestępcom ucieczkę i uwolnili zakładników, eliminując sprawców. Trzech funkcjonariuszy zostało rannych.

szkoleniowe obejmujące między innymi szturmowanie pojazdów (autobusów i pociągu). Szkolenia te odbywały się z użyciem ostrej amunicji i ładunków wybuchowych, na realnych obiektach z zachowaniem odpowiednich środków bezpieczeństwa. Brali w nich udział także przedstawiciele innych jednostek Policji, jednostek specjalnych innych służb oraz instruktor zagranicznych jednostek antyterrorystycznych Marcin Kossek¹⁹. W kolejnych latach SPAP Wrocław zorganizował kolejne ćwiczenia. Z punktu widzenia niniejszej pracy, na uwagę zasługują trzy przedsięwzięcia z lat 2006 – 2007.

W dniach 20-21 września 2006 na poligonie w Wędrzynie, przeprowadzono nocne zajęcia w trakcie których założono że terroryści opanowali budynek szpitala, żądając uwolnienia swoich towarzyszy z więzień oraz podstawienia autobusu i dwóch samochodów osobowych. Równoległy szturm na 4 obiekty przeprowadziły mieszane grupy policjantów i funkcjonariuszy innych pododdziałów specjalnych, działających według ujednoczonych procedur. Braki sprzętowe – zwłaszcza brak sprzętu noktowizyjnego – skompensowano umiejętnym wykorzystaniem dostępnego zaplecza, w tym przypadku reflektorów dostarczonych przez Straż Pożarną którymi oświetlono miejsce działań w chwili rozpoczęcia szturm²⁰.

W styczniu 2007 roku na poligonie w Pstrążu (część zagańskiego kompleksu poligonów) przeprowadzono szkolenie z zakresu rozwiązywania małych sytuacji zakładniczych. Celem zajęć było zapoznanie przedstawicieli innych jednostek (łącznie 115 uczestników), z wypracowaną przez instruktorów SPAP Wrocław we współpracy z ekspertami spoza jednostki (m.in z zakresu negocjacji) , nową i dopracowaną w szczególności procedurą działania w tego typu sytuacjach i przećwiczenie jej w praktyce w mieszanych zespołach.²¹

W kwietniu tego samego roku, na tym samym poligonie, zorganizowano duże ćwiczenie z zakresu szturmowania obiektu stałego (teatru), w którym brało udział 110 osób reprezentujących kilkanaście jednostek specjalnych. W budynku znajdowało się 70 osób pozorujących zakładników. Działania odwzorowywały działania jednostek reagujących na realny zamach, przed szturmem nie odbyły się żadne wstępne czy

Zob. M. Piekarski, Ł. Rucki *Wrocławski SPAP MMS Komandos 7-8/2007*

¹⁹ T.Kubica *Atakują z zaskoczenia MMS Komandos 7-8/2005, Zrobić w konia terrorystę MMS Komandos 1/2006*, M.Kossek *Antyterrorystyki w akcji MMS Komandos 7-8/2005*.

²⁰ A.Krugler *Ćwiczenia Bus Free BiA 05/2006*.

²¹ M.Piekarski, Ł. Rucki *Zadanie : ratować zakładników MMS Komandos 2/2007*

„suche” działania. Przećwiczone szturm pozorowany, szturm właściwy, ewakuację i filtrację zakładników oraz udzielanie pomocy przedmedycznej i selekcję rannych²².

Wszystkie te ćwiczenia dowiodły kilku rzeczy. Po pierwsze, możliwe jest współdziałanie różnych jednostek, reprezentujących odpowiedni poziom wyszkolenia, pod warunkiem ustalenia dla nich jednolitych procedur. W efekcie rozwiązywanie dużych, skomplikowanych sytuacji zakładniczych znajduje się w zasięgu możliwości naszych jednostek. Po drugie, udowodniono, że elastycznie wykorzystując dostępny potencjał – i ludzki, i sprzętowy – można osiągać dobre wyniki, w postaci realnych szkoleń i skutecznych prawdziwych działań. Ma to konkretne przełożenie na przyszłe funkcjonowanie jednostek antyterrorystycznych Policji

Biorąc pod uwagę, że z uwagi na uwarunkowania budżetowe, mało prawdopodobne jest aby udało się w ramach MSWiA stworzyć nową, dużą jednostkę przeznaczoną do dużych operacji ratowania zakładników. Jednocześnie tworzenie takiej jednostki mogło by spowodować brak środków na doposażenie i szkolenie innych struktur. Wobec tych uwarunkowań, należy wykorzystać istniejące jednostki w sposób maksymalnie optymalny.

Po pierwsze należy utrzymać dotychczasowe nasycenie terenu kraju jednostkami AT. Jest to ważne, gdyż najbardziej prawdopodobne są sytuacje małe i średnie o niskiej i średniej intensywności. Powinny one być rozwiązywane przez właściwą miejscowo jednostkę, ewentualnie wzmocnioną przez jednostki z sąsiednich województw. W razie poważniejszych sytuacji, właściwe miejscowo jednostki są szansą na szturm nagły o ile wystąpi taka konieczność. Musi być utrzymany ich status AT, a w strukturze Komendy Stołecznej Policji przywrócony SPAP, gdyż ta komenda nie posiada na chwilę obecną takiej jednostki, jedynie wydział realizacyjny który i tak wykonuje typowe dla AT zadania, łącznie z odbijaniem zakładników.

Po drugie, należy zapewnić odpowiednie szkolenie tych jednostek, w tym jego stabilne centralne finansowanie w oparciu o istniejącą bazę szkoleniową, instruktorów z jednostek oraz spoza nich, w tym współpracę zagraniczną, nie krępując jednocześnie oddolnych inicjatyw. Musi jednak zostać wdrożony wspólny dla

²² A.Niwczyk, M.Piekarski *Operacja : odbić teatr*
<http://www.annaniwczyk.com/polish/PDF/Operation%20Theatre%20Free.pdf>

wszystkich jednostek zestaw wspólnych procedur operacyjnych, ideałem była by taka współpraca także z jednostkami innych służb.

Po trzecie należy zapewnić – poprzez odpowiednie regulacje prawne – pierwszeństwo wykorzystania jednostek AT w sytuacjach zakładniczych, oraz odpowiednie regulacje pozwalające na działanie zgodnie z zasadami, i wykorzystanie ich wszystkich możliwości działania.

Opcja wymagająca pewnych nakładów była by rozbudowa istniejących jednostek, tak aby zwiększyć możliwości reagowania poszczególnych jednostek. Obecnie w części województw, w tym przygranicznych lubuskim, lubelskim i warmińsko – mazurskim, oraz w dużym obszarowo mazowieckim, działają jedynie nieduże SAT. Można w związku z tym rozważyć rozwinięcie ich do etatu SPAP, lub większego. Należy bowiem wziąć pod uwagę, że jednostki o wielkości SPAP mogą okazać się zbyt małe i celowe będzie rozwinięcie przynajmniej niektórych (SPAP KSP, Katowice, Gdańsk, Łódź, Szczecin) do większego stanu osobowego – w związku ze zwiększającą się ich rolą gospodarczą i międzynarodową - a więc i zwiększeniem ilościowym i jakościowym zagrożeń - miast i regionów będących ich obszarem działania. Można również w tym ujęciu dyskutować z koniecznością istnienia jednostki AT w ramach KGP, gdy w strukturach KSP istnieć będzie duża jednostka AT, a rolę wypełnianą przez ZOA mogą przejąć np. jednostka GROM lub warszawski Oddział Specjalny ŻW, które przecież mogą być użyte do działań na terenie kraju. Wówczas ZOA po połączeniu z WR mogłaby na powrót sformować SPAP KSP.

Kolejną opcją poprawiającą możliwości jednostek AT jest rozbudowa systemu jednostek realizacyjnych, etatowych i nieetatowych, podległych komendom miejskim i powiatowym, oraz CBS. Powinny one – w praktyce już przejęły – sporą część zadań jednostek AT w zakresie prostszych działań, zwłaszcza zatrzymań wysokiego ryzyka. Celowe z tego punktu widzenia było by utworzenie etatowych sekcji realizacyjnych komend miejskich Policji w części miast wojewódzkich, oraz zapewnienie finansowania, wyposażenia, szkolenia nieetatowych grup realizacyjnych pozostałych komend miejskich i powiatowych ze środków centralnych.

Wskazane powyżej opcje wymagają względnie niedużych nakładów, a znacząco mogą przyczynić się do wzrostu skuteczności działania jednostek AT jako części

składowych systemu bezpieczeństwa państwa. Nie można jednak pominąć obowiązku stałego ulepszania ich wyposażenia i wyszkolenia.

Referat wygłoszony został na konferencji „Ewolucja terroryzmu na przełomie XX i XXI wieku, zorganizowanej w Gdyni 11-12.10.2007 przez Instytut Politologii Uniwersytetu Gdańskiego. Tekst ten ukazał się także w publikacji pokonferencyjnej.

Bibliografia :

1. *Handbook : a Military Guide to Terrorism in the Twenty – First Century* Ft. Leavenworth 2003
2. B Bolechów *Terroryzm w świecie podwubiegunowym* Toruń 2002
3. Carlos M. Perez *Anatomy of a rescuse : What makes hostage rescue operation successful?* Monterey, USA 2004
4. Zarządzenie nr Komendanta Głównego Policji z dnia 31.12.2004 w sprawie wprowadzenia w Policji procedur reagowania w sytuacjach kryzysowych.
5. M. Piekarski *System jednostek taktycznych i kontrterrorystycznych w Polsce*
http://www.specops.com.pl/taktyka_czarna/walka_z_terrorem/Michal_Piekarski/at_system_in_poland/at_system_in_poland.htm z dnia 25.09.2007
6. M.Piekarski *Strategia i taktyka terrorystów*
http://www.specops.com.pl/taktyka_czarna/walka_z_terrorem/Michal_Piekarski/terrorist_tactics/terrorist_tactics.htm 25.09.2007
7. www.tkb.org
8. T.Kubica *Atakują z zaskoczenia* MMS Komandos 7-8/2005
9. M.Kossek *Antyterrorystyci w akcji* MMS Komandos 7-8/2005
10. T. Kubica *Zrobić w konia terrorystę* MMS Komandos 1/2006
11. A.Krugler *Ćwiczenia Bus Free* Broń i Amunicja 05/2006.
12. M.Piekarski, Ł. Rucki *Zadanie : ratować zakładników* MMS Komandos 2/2007
13. M. Piekarski, Ł.Rucki *Wrocławski SPAP* MMS Komandos 7-8/2007

14. A.Niwczyk, M.Piekarski *Operacja : odbić teatr*
<http://www.annaniwczyk.com/polish/PDF/Operation%20Theatre%20Free.pdf>
(28.09.2007)